

Projektet Kulturplats Snösätra

Lägesrapport nr 4

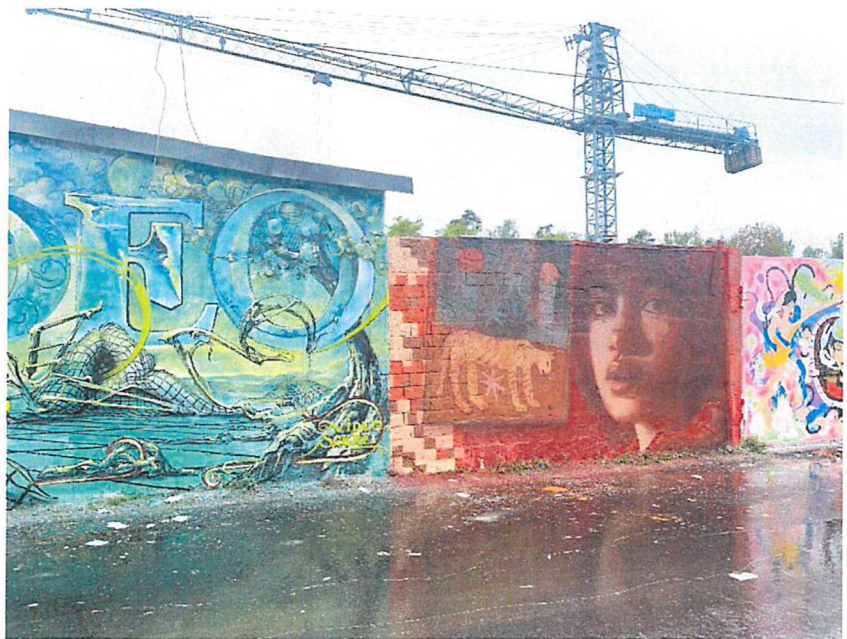

Bild 1 Snösätra Wall of Fame sommaren 2022

Innehåll	2
1 Inledning	4
2 Om Snösätra upplageområde	5
2.1 Upplageverksamheten i området	5
2.2 Snösätra har utvecklats till en plats för gatukonst	6
2.3 Snösätra har präglats av otrygghet	6
3 Projektets uppdrag, mål och leveranser	7
3.1 Projektets målsättningar och projektleveranser	7
3.1.1 <i>Öppna en popupkulturplats i Snösätra</i>	7
3.1.2 <i>Provta och analysera marken</i>	8
3.1.3 <i>Utreda de finansiella och juridiska förutsättningarna</i>	9
3.1.4 <i>Innehåll, organisering och drift i samarbete med aktörerna</i>	9
3.1.5 <i>Arbetet med trygghet och säkerhet i Snösätra</i>	10
3.2 Viktiga insikter och slutsatser från arbetet under år 2022	11
4 Förslag till inriktning för det fortsatta arbetet	11

1 Inledning

I kommunfullmäktiges budget för år 2021 fick Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd i uppdrag att leda, samordna och under 2021 påbörja etableringen av en ny kulturplats i Snösätra industriområde i samarbete med exploateringsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, kulturnämnden, trafiknämnden och stadsbyggnadsnämnden och i dialog med aktörerna i Snösätra. Miljö- och hälsoskyddsnämnden samt exploateringsnämnden har i samma budget fått uppdraget att i samarbete fortsätta utveckla arbetet kring växtsanering av förorenad mark, bland annat i saneringsarbetet av södra delen av Snösätra industriområde, och undersöka möjligheter för växtbaserad sanering i vatten.

Med kommunfullmäktiges budget för år 2022 kom ett förnyat och utvecklat uppdrag om en kulturplats i Snösätra. Av budgeten för 2022 framgick att: "Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd ska fortsätta arbeta för en permanent kulturplats i Snösätra samt som en del i det arbetet öppna en Popukulturplats sommaren 2022. I arbetet deltar kulturnämnden, exploateringsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, trafiknämnden och externa aktörer."

Även kommunfullmäktiges budget för 2023 innehåller uppdrag om Snösätra. Av budget för 2023 framgår att: "Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd ska i samarbete med exploateringsnämnden, kulturnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, trafiknämnden och relevanta aktörer verksamma i området fortsätta arbetet med en permanent kulturpark med fokus på graffiti i Snösätra"

I budgeten för år 2022 fanns totalt 3,8 Mnkr avsatta för utvecklingen av en kulturplats i Snösätra, inkl. 1,0 Mnkr i stadens centrala medelsreserv. I KF budget 2023 finns totalt 1,3 Mnkr avsatta för Snösätra.

Projektet har tidigare avrapporterat sitt arbete i lägesrapport ett, två och tre. Den här rapporten, det vill säga lägesrapport nummer 4 (fyra), sammanfattar projekt Kulturplats Snösättras arbete under hösten 2022 och handlingsalternativ framåt utifrån de förutsättningar som kommer med kommunfullmäktiges budget för 2023.

En viktig insikt projektet gjort under arbetet är vikten av att utgå från områdets historia samt de faktiska och praktiska förutsättningar som råder kring platsen. Därför kommer, direkt efter inledningen, ett kapitel som kort beskriver platsens historia och praktiska/faktiska förutsättningar. I kapitel tre återges projektet Kulturplats Snösättras uppdrag, mål och leveranser. Rapporten avslutas med kapitel fyra som sammanfattar slutsatser från projektets arbete hittills samt ger förslag på inriktning och fortsatt organisering av arbetet med att Kulturplats Snösätra.

2 Om Snösätra upplageområde

Snösätra har varit stadsplanelagt som upplageområde sedan 1957. Runt år 2012, när staden beslutade att utreda exploatering av bostäder, infördes korttidsarrenden och i maj 2018 fattades ett politiskt beslut om att inrätta Rågsveds naturreservat. I naturreservatet ingår numera den mark där den södra delen av Snösätra upplageområde låg. I samband med beslutet om att inrätta ett naturreservat beslutades att den norra delen inte skulle ingå i naturreservatsbildningen eftersom staden ville hålla möjligheterna till en till en framtida utveckling av en attraktiv publik miljö öppen.

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsförvaltning var positiv till att naturreservat skulle upprättas för Rågsveds friområde. Förvaltningen hade emellertid önskemål om att hela Snösätra verksamhetsområde skulle införlivas i naturreservatet eftersom det skulle underlätta drift och skötsel av verksamhetsområdet, utvecklingen av området samt skapa en tydlighet för besökare. I det fall det inte gick att införliva Snösätra verksamhetsområde i sin helhet inom reservatet efterfrågade förvaltningen att området skulle detaljplaneläggas som parkmark och att stadsdelsförvaltningen skulle ansvara för driften.

Den södra delen av Snösätra revs under 2020 som en följd av beslutet att upprätta ett naturreservat. Norra Snösätra blev emellertid kvar och är fortsatt planlagt som upplageverksamhet.

Bild 1 Kartbilder över Rågsveds naturreservat samt Snösätra upplageområde

2.1 Upplageverksamheten i området

Stockholms stad är markägare inom Snösätra upplageområde. Området består av 23 tomter som arrenderas ut av exploateringskontoret till näringsidkare för upplageändamål. Byggnader, väggar, murar och andra byggnadskonstruktioner som finns inom området ägs av respektive arrendator som genom sina arrendeavtal ansvarar för allt inom sin tomt.

I varje arrendeavtal regleras förutsättningarna för arrendet samt vilka ansvar som ligger på arrendatorn. De nuvarande arrendena i Snösätra har uppsägningstid på en månad som kan sägas upp kvartalsvis. Enligt

gällande arrendeavtal ska arrendatorerna i området bedriva upplageverksamhet som är i enlighet med gällande detaljplan.

Idag är några tomter vakanta på grund av avhysning då arrendatorer inte har följt de regler som gäller i området samt att arrendatorer inte längre vill verka på området.

Enskede-Årsta-Vantör sdf arrenderar tre tomter om ca 6500 kvm, inringat med svart markering i bild 2 nedan. Det är också till dessa tre arrenden som Kulturplatsen har koncentrerats.

Bild 2. Kartbild Snösätra upplageområde

2.2 Snösätra har utvecklats till en plats för gatukonst

Snösätra har under cirka 10 års tid utvecklats till en kulturplats med bland annat årlig gatukonstfestival, konstutställningar och workshops. Det är främst de konstverk som uppförts längs Snösättragränd som kommit att definiera området och kallas för Snösätra Wall of Fame. Snösätra Wall of Fame är att betrakta som kurerade väggar där konstutövare fått möjlighet att uppföra verk på genom en antagningsprocess under den årliga festivalen Springbeast som för första gången hölls 2014. I samband med uppdraget om en kulturplats i Snösätra har Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsförvaltning år 2021 formellt gett lov till allmänheten att använda de väggar som finns inom förvaltningens arrende för gatukonst.

2.3 Snösätra har präglats av otrygghet

Under hösten år 2022 har problematiken med olika typer av ordningsstörningar fortsatt, som olagliga rejvfester med högt ljud, tjuvdumpningar av avfall men även avhysningar av arrendatorer som har genererat stora mängder sopor och skräp i området. Ordningsstörningar dokumenteras löpande och polisanmäls i förekommande fall. Ansvariga förvaltningar har tillsammans med stadens säkerhetsavdelning tagit fram en planering för att motverka ordningsstörningar och förhindra illegala rejvfester.

3 Projektets uppdrag, mål och leveranser

3.1 Projektets målsättningar och projektleveranser

Projektets uppdrag är att vidareutveckla en kulturplats i Snösätra som bidrar till stadens mål för social, miljömässig och ekonomisk hållbarhet.

Målet är en kulturplats som:

- Har ett brett utbud med många olika aktörer och användare och där gatukonsten har en fortsatt roll
- Är öppen, välkomnande och fri från diskriminering, området ska vara tillgängligt och öppet för att alla
- Har en långsiktigt hållbar organisation
- Har verksamheter som bedrivs i samklang med Rågsveds Naturreservat
- Har verksamheter som är lagliga och bedrivs inom ramen för vad som är tillåtet

Projektet Kulturplats Snösätra har organiserat sitt arbete kring ett antal viktiga områden och planerade leveranser som ex.

- Under sommaren 2022 öppna en popupkulturplats i Snösätra.
- Provtä och analysera marken samt identifiera föroreningar inom stadsdelsförvaltningens arrendeområde.
- Utredda de finansiella och juridiska förutsättningarna för en kulturplats.
- Utveckla och etablera innehåll, inriktning, organisering samt drift av kulturplatsen i samarbete och dialog med aktörerna inom området.

Utöver dessa leveranser har projektet och de medverkande förvaltningarna arbetat med att främja trygghet i området. Nedan redovisas resultatet av projektets trygghetsarbete samt viktiga lärdomar och insikter som gjorts under projektets arbete med projektleveranserna.

3.1.1 Öppna en popupkulturplats i Snösätra

Under sommaren öppnades en popkulturplats i Snösätra som inleddes med Springbeastfestivalen 26 till 29 maj 2022. En stor del av popupens aktiviteter finansierades med kulturstöd. Projektet utgångspunkt har varit att se popupen som ett sätt att testa och utveckla idéer för hur kulturplatsen kan utvecklas för framtiden.

Efter popupen och under sommaren 2022 har såväl staden som kulturaktörerna gjort många viktiga lärdomar som sammanfattats i projektets lägesrapport nummer 3 som lämnades 27-10-22. Några särskilt viktiga insikter var:

- Tio dagar är lång tid för att upprätthålla volontärsdriven verksamhet. Flera av aktörerna som medverkat uttrycker att de snarare skulle önskat att aktiviteterna spridits ut under en längre

tidsperiod, inte minst för att säkra en mer kontinuerlig närvaro och aktivering av på platsen.

- Projektet och Stockholms stad har fått lägga mycket mer tid och resurser än förväntat på att hantera trafik, bemanna med ordningsvakter samt förebygga och hantera effekter av olaglig verksamhet.
- Gatukonsten är fortfarande det dominerande kulturinslaget på platsen. För att bredda kulturinnehållet behövs fortsatt arbete hos de externa kulturaktörerna med att säkra en bred och robust bas av en mångfald av kulturaktörer samt en infrastruktur med scener och sittplatser med mera som medger olika uttryck av kultur för olika målgrupper.
- I teorin lämpar sig kulturplatsen för stora evenemang och festivaler men i praktiken finns flera hindrande faktorer som
  - ✓ *ljudmiljön för närboende*
  - ✓ *avsaknad av parkeringsplatser i anslutning till Snösätra*
  - ✓ *brist på den grundläggande infrastruktur som el, vatten, scener och sittplatser som behövs för kulturevenemang.*

3.1.2 Provtä och analysera marken

Under hösten 2021 genomfördes initiala provtagningar av marken på stadsdelsförvaltningens arrende. Analysen av markproverna har bland annat visat att det förekommer föroreningar i form av metaller, alifater, aromater, PAHer eller PCB i marken och PFAS i grundvatten. Miljöförvaltningen bedömde att poppen kunde genomföras då det inte påträffats några akuttoxiska halter av de provtagna föroreningarna. Det har inte heller påträffats halter över gränserna för korttidsexponering för de ämnen där sådana gränsvärden förekommer. Resultatet av markprovsanalysen indikerar behov av ytterligare markprover och dessa skulle genomföras under december 2022. Analysen av markproverna kommer att färdigställas under januari 2023.

Den initiala analysen och rapporten från 2021 visar att marken i området behöver åtgärdas under förutsättning att nya prover visar att källan av PFAS inte ligger inom området. Om de nya grundvattenproverna skulle visa att det finns en PFAS-källa inom arrendet kan fler provtagningar komma att behövas samt avgränsning av föroreningsområdet eventuellt krävas. Ett sådant resultat skulle också påverka möjligheterna för en permanent kultursplats på området.

Miljöförvaltningen har emellertid bedömt att det, precis som under sommaren 2022 är möjligt att ha kulturverksamhet på grusad mark under sommaren 2023 och i väntan på resultaten från den kommande markundersökningen.

3.1.3 Utredda de finansiella och juridiska förutsättningarna

Under hösten har projektet utrett förutsättningarna för dels en permanent och dels en tillfällig kulturplats i Snösätra. Arbetet har visat att det inte är realistiskt med en planändring till en permanent kulturplats. En planändring tar tid och är förenat med mycket höga kostnader¹. En planändring kräver ett brett politiskt stöd och en tydlighet kring vem som ska bekosta, driva och vara ansvarig för detaljplanearbetet.

Det finns flera kostnader inom detaljplanearbetet: planavgift, utredningskostnader ex av marken, anläggningskostnader och infrastrukturkostnader mm.. Antingen behöver kommunfullmäktige ge uppdraget till en nämnd att driva detaljplane-arbetet där praxis är att den som ska förvalta är den som ska driva planen. Finansiering behöver då säkerställas för den nämnd som ska driva planändringen.

Ett annat alternativ är att en privat aktör driver arbetet. För en liten aktör är det svårt att driva en omfattande process. Med en stor aktör kan karaktären komma att bli en annan än nu och de kulturutövare som idag använder platsen riskerar att förlora rådigheten över platsen.

Däremot är det möjligt att, som nu, möjliggöra kulturverksamhet på en geografiskt begränsad plats via tillfälliga bygglov om det finns en tydlig uttalad politisk ambition och vilja att i ytterligare en tid testa platsen innan frågan om en detaljplaneändring testas igen.

Projektet uppfattning är att det just nu är mer realistiskt att fortsätta möjliggöra kulturverksamhet på platsen genom tillfälliga bygglov.

3.1.4 Innehåll, organisering och drift i samarbete med aktörerna

Under hösten 2022 har Kulturkvarter Snösätra fått en ny styrelse på plats som vill ta över driften av platsen och intrycket är att den organisatoriska kapaciteten har ökat hos aktörerna. Projektet bedömer att kulturkvarter Snösätra både vill och kan ta ett större ansvar för att utveckla platsen och dess innehåll.

Kulturkvarter Snösätra har bl.a. startat ett eget utvecklingsarbete för att stärka kommunikation och marknadsföring kring platsen samt genom att de genomfört öppna workshops för att identifiera behov av infrastruktur som kan omsättas till konkreta bygg-lovsansökningar för att möjliggöra den önskade fysiska utvecklingen av platsen.

Under hösten 2022 har projektet och Kulturkvarter Snösätra haft en kontinuerlig kommunikation och flera gemensamma möten för att

---

¹ Utredningen har visat att en planändring skulle kosta mellan 10 och 30 miljoner i utrednings- och saneringskostnader.

säkerställa att stadens och aktörernas målbilder är kalibrerade och att aktiviteter koordineras.

Projektet konstaterar att det finns en samsyn och en gemensam ambition mellan Stockholms stad och kulturaktörerna i Snösätra om en aktörsdriven kulturplats som besöks av såväl Rågsvedsbor som andra som bor i eller utanför Stockholms stad. Stadsdelsförvaltningen delar också bilden av platsens komplexitet och ser att aktörerna framåt behöver ges både handlingsutrymme, frihet och ansvar för platsen. Samtidigt måste Stockholms stad, mot bakgrund av den utbredda trygghetsproblematiken, såväl ge stöd som att uttrycka en tydlig förväntan om att platsen ska bidra till trygghet i närområdet.

Den 19 december 2022 hade Stockholms stad och Kulturkvarter Snösätra en gemensam workshop med fokus på hur en aktörsdriven kulturplats ska möjliggöras och hur samarbetet mellan staden och Kulturkvarteret kan regleras under 2023. Mötet förväntades resultera i ett förslag till samarbetsavtal mellan Kulturkvarter Snösätra och Enskede-Årsta-Vantör om en aktörsdriven kulturplats i Snösätra.

3.1.5 Arbetet med trygghet och säkerhet i Snösätra

För att komma till rätta med trygghetsproblematiken har projektet och de medverkande förvaltningarna etablerat en operativ grupp som träffas veckovis för att koordinera trygghetsfrågorna i Snösätra. Kommunpolisen finns med på dessa möten. Samarbetet har lett till en stark gemensam hållning i trygghetsfrågorna och en ökad brottsförebyggande samverkan mellan förvaltningarna och polisen.

Staden har också ökat sin fysiska närvaro på platsen under kvällar och helger och exploateringskontoret har en planering för hur de på kort och lång sikt ska arbeta för att säkra seriösa arrendatorer och verksamheter på platsen. Trots vidtagna åtgärder bedöms ordningsstörningarna utgöra ett fortsatt stort problem som hämmar utvecklingen av en kulturplats.

Under hösten har projektet träffat både närboende och arrendatorer för att dels beskriva trygghetsarbetet kring platsen, dels för att höra hur arrendatorerna upplever tryggheten och hur de tycker att trygghetsfrågorna kan hanteras framåt. Även om samverkan kring trygghet i Snösätra har förbättrats är projektets slutsats att det även framåt behövs ett gemensamt arbete kring tryggheten mellan berörda förvaltningar och med kulturaktörer och arrendatorer.

3.2 Viktiga insikter och slutsatser från arbetet under år 2022

Snösätra är på många sätt en komplicerad plats. Dess geografiska placering och de infrastruktur- och miljömässiga förutsättningarna² gör det svårt att utveckla en permanent kulturplats för en större publik. Samtidigt är Snösätra redan en kulturplats och det finns ett stort engagemang för platsen hos både aktörer och besökare.

Aktörerna i Snösätra kan och bör ges större frihet – och ansvar – att driva kulturplatsen. Arbetet behöver regleras genom ett samarbetsavtal mellan Kulturkvarter Snösätra och Enskede-Årsta-Vantör stadsdelsförvaltning. Avtalet behöver i större utsträckning än tidigare innebära att aktörerna själva ansvarar för att ordna finansiering av den infrastruktur som behövs för verksamheten som bedrivs på platsen. För detta finns möjlighet att söka både kulturstöd och annan finansiering.

Stockholms stad behöver även fortsättningsvis ge stöd till aktörerna genom kulturförvaltningens kulturlotsar samt fortsätta arbeta med och samverka kring tryggheten på platsen. Stockholms stad behöver också konkretisera sitt åtagande kring platsen för att det ska bli förutsägbart vad aktörer som verkar på platsen kan förvänta sig av Stockholms stad.

Utgångspunkten för den framtida utvecklingen måste vara att den sker i samklang med naturreservatet och med hänsyn till närboende. Den behöver också utgå från de faktiska förutsättningarna som råder kring platsen och en planändring som inte är möjlig i närtid. I stället behöver stadsdelsförvaltningen fortsätta möjliggöra kulturverksamhet på platsen via tillfälliga bygglov.

4 Förslag till inriktning för det fortsatta arbetet

I kommunfullmäktiges budget för 2023 finns ett förnyat uppdrag om en kulturplats i Snösätra. De i samarbetet ingående förvaltningarna behöver anpassa ambitionsnivån för projektet och utgå från de faktiska och aktuella ekonomiska förutsättningarna.

Kulturplatsen i Snösätra föreslås i fortsättningen drivas av aktörer och att även fortsättningsvis begränsas till stadsdelsförvaltningens arrenden. Verksamheten behöver ta sin utgångspunkt i de faktiska (fysiska, ekonomiska samt miljö- och planmässiga) förutsättningar som gäller på platsen. Det innebär att verksamhet behöver finansiera sig själv, ske i samklang med natur-reservatet och stöddas av tillfälliga bygglov.

Den gemensamma vision som finns för platsen behöver också en realistisk form och ambitionsnivå för platsen där gemensamma trygghetsmöten för medverkande förvaltningar har en fortsatt mycket viktig roll.

Samarbetet med Kulturkvarter Snösätra behöver regleras i ett samarbetsavtal som tydligt föreskriver att föreningen har såväl frihet som ansvarar för utveckling och drift av platsen inkl. finansiering. Fokus för Stockholms stads och Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsförvaltnings arbete i Snösätra under nästa år bör vara på trygghet samt att följa och utvärderade utvecklingen i området. Om utvecklingen är god bör det övervägas att Snösätra kulturkvarter tar över stadsdelsförvaltningens tre arrenden i Snösätra.

Budgeten för 2023 innebär en begränsning av resurser för ledning och investeringar i Snösätra vilket bl.a. medför att stadsdelsförvaltningen projektleder med egna resurser från och med 1 januari 2023. Överenskommelsen med nuvarande externa projektledare uppför därmed.

Det finns ett fortsatt behov av samordning och ledning av arbetet i Snösätra. För att säkerställa en fortsatt god kommunikation och samverkan mellan berörda förvaltningar införlivas projektet i Platssamverkan Rågsved och rapporterar till dess styrgrupp.

Ett första viktigt arbete för projektet är att konkretisera ovanstående justeringar leveranser och organisation i en uppdaterad projekt- och aktivitetsplan för 2023.